

B.CHUYỂN HÓA VẬT CHẤT VÀ NĂNG LƯỢNG Ở ĐỘNG VẬT

TIẾT 16: TIÊU HÓA

I. MỤC TIÊU

Qua bài này học sinh phải:

-Mục tiêu về kiến thức:

- Phân biệt chuyển hóa trung gian và chuyển hóa vật chất và năng lượng ở TB.
- Phân biệt tiêu hóa nội bào với tiêu hóa ngoại bào.
- Nêu sự phức tạp hóa trong cấu tạo của cơ quan tiêu hóa trong QT tiến hóa của động vật.
- Trình bày đặc điểm cấu tạo của cơ quan tiêu hóa thích nghi với chế độ ăn thịt và ăn tạp.
- Trình bày cơ chế và QT hấp thụ các chất dinh dưỡng và con đường vận chuyển các chất hấp thụ.

-Mục tiêu về kỹ năng:

- Rèn luyện tư duy hệ thống, phân tích, quan sát.
- Rèn luyện phương pháp học tập.
- Vận dụng lí thuyết vào thực tiễn chăn nuôi.

-Mục tiêu về thái độ:

- Hưởng ứng tích cực, hăng say phát biểu xây dựng bài.

II. TRỌNG TÂM CỦA BÀI

- Tiêu hóa ở các nhóm động vật.
- Đặc điểm cấu tạo của cơ quan tiêu hóa thích nghi với chế độ ăn.

III. PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY VÀ ĐỒ DÙNG DẠY HỌC

- Phương pháp: giảng giải, thảo luận nhóm và hỏi đáp.
- Đồ dùng dạy học: phân, bảng, tranh, phiếu học tập.

- Tranh:

✓ Hình 15.1, 15.2(SGK)

IV. TIẾN TRÌNH CỦA BÀI GIẢNG

1.Ôn định lớp 1-2 phút:

2.Kiểm tra bài cũ:

3.Giảng bài mới:

Mở bài:

Nội dung	Hoạt động của GV-HS
I.Khái niệm tiêu hóa ❖ QT tiêu hóa thức ăn: là QT biến đổi thức ăn thành các hợp chất đơn giản, dễ hấp thụ, cung cấp cho tế bào II.Tiêu hóa ở các nhóm động vật 1.Ở động vật chưa có cơ quan tiêu hóa ❖ Tiêu hóa nội bào: thức ăn tiếp nhận vào TB bằng cách thực bào được thủy phân bởi enzim chứa trong lizoxom ❖ VD: trùng roi, trùng biến hình(Động vật đơn bào) 2. Ở động vật có túi tiêu hóa ❖ Tiêu hóa ngoại bào: Thức ăn được biến đổi thành chất dinh dưỡng trong khoang tiêu hóa nhờ các TB tiêu hóa tiết dịch có chứa enzim. Tuy nhiên vẫn còn QT tiêu hóa nội bào.	(?)Hình thức dinh dưỡng của ĐV? (?)Để hấp thụ được các chất dinh dưỡng có trong thức ăn, ĐV phải có QT gì? (?)Tiêu hóa là gì? (?)Trình bày QT tiêu hóa xảy ra ở các nhóm động vật? (?)Các động vật nguyên sinh(trùng roi, trùng đế giày...) lấy thức ăn vào cơ thể bằng cách nào? (?)Sự biến đổi và hấp thụ thức ăn xảy ra như thế nào? (?)Tiêu hóa nội bào là gì? QT biến đổi thức ăn bên trong TB (?)Ở ruột khoang có túi tiêu hóa.Vậy nó tiêu hóa thức ăn như thế nào? (?)Phân biệt tiêu hóa nội bào và tiêu hóa ngoại bào?

Nội dung-Thời gian	Hoạt động của GV-HS
❖ VD: ruột khoang 3. Ở động vật đã hình thành ống tiêu hóa và các tuyến tiêu hóa ❖ Biến đổi cơ học: Thức ăn được nghiền nhỏ nhờ cơ quan nghiền và cơ thành dạ dày ❖ Biến đổi hóa học: nhờ tác dụng của enzim(tiêu hóa ngoại bào) III.Tiêu hóa ở động vật ăn thịt và ăn tạp 1. Ở khoang miệng ❖ Thức ăn được nghiền nhỏ nhờ răng 2. Ở dạ dày và ruột ❖ Dạ dày: biến đổi thức ăn về mặt cơ học và hóa học ❖ Ruột: là giai đoạn quan trọng nhất của QT tiêu hóa. Thức ăn tiếp tục được biến đổi dưới tác dụng của dịch tụy, dịch mật và dịch ruột. 3.Sự hấp thụ các chất dinh dưỡng a.Bề mặt hấp thụ của ruột ❖ Bề mặt hấp thụ của ruột tăng lên rất nhiều nhờ các nếp gấp của niêm mạc ruột có chứa lông ruột và các lông cực nhỏ b.Cơ chế hấp thụ ❖ Cơ chế: khuếch tán hoặc chủ động ❖ Con đường: máu và bạch huyết	(?)Ổ ĐV có ống tiêu hóa và tuyến tiêu hóa, QT biến đổi thức ăn như thế nào? (?)Phân biệt túi tiêu hóa và ống tiêu hóa? Túi tiêu hóa: có 1 lỗ thông với môi trường(vừa là miệng, vừa là hậu môn) Ống tiêu hóa: đã có sự phân hóa TB thực hiện nhiều chức năng khác nhau (?)So sánh QT tiêu hóa ở giun và ruột khoang? Giống: tiêu hóa ngoại bào Khác: giun ống tiêu hóa đã phân hóa và có biến đổi hóa học; ruột khoang có túi tiêu hóa (?)Thức ăn ở khoang miệng, dạ dày và ruột được biến đổi như thế nào? (?)Nêu rõ những đặc điểm của bộ hàm ở động vật ăn thịt? (?)Bộ hàm và độ dài ruột ở động vật ăn tạp khác so với động vật ăn thịt? (?)Vai trò của ruột? (?)Tại sao tiêu hóa ở ruột là giai đoạn quan trọng nhất? (?)Nêu vai trò và tính chất của enzim trong dịch tiêu hóa? (?)Cấu tạo của ruột thích nghi với chức năng hấp thụ các chất dinh dưỡng? Cơ chế và con đường hấp thụ các chất dinh dưỡng? Đường bạch huyết: axit béo và glixerol sau khi thấm qua màng lông ruột tổng hợp tạo lipit→mao quản bạch huyết trong ruột→mạch bạch huyết→tĩnh mạch trái→tĩnh mạch chủ trên Đường máu: các axit amin, đường đơn, vitamin, muối→mao quản máu→tĩnh mạch ruột→gan→tĩnh mạch chủ dưới

V. Củng cố

- ✓ Hình thức tiêu hóa ở các nhóm động vật chưa có cơ quan tiêu hóa? Động vật có túi tiêu hóa?
- ✓ Cơ chế hấp thụ sản phẩm của QT tiêu hóa?
- ✓ Nêu những điểm khác nhau của cơ quan tiêu hóa ở động vật ăn thịt và động vật ăn tạp?

Động vật ăn thịt	Động vật ăn tạp
Răng nanh nhọn, sắc; răng trước hàm có nhiều máu sắc; răng hàm chắc khỏe	Răng nanh và răng trước hàm không nhọn sắc
Ruột ngắn	Ruột dài hơn

- ✓ QT tiêu hóa quan trọng nhất xảy ra ở đâu trong các cơ quan tiêu hóa? Vì sao?
- ✚ QT tiêu hóa quan trọng nhất xảy ra ở ruột vì tại ruột dưới tác dụng của đầy đủ các loại enzim thức ăn được biến đổi thành những chất đơn giản, dễ hấp thụ.
- ✓ Cấu tạo của ruột non phù hợp với chức năng hấp thụ các chất dinh dưỡng như thế nào?
- ✚ Các nếp gấp của niêm mạc ruột có chứa lông ruột và các lông cực nhỏ làm tăng bề mặt hấp thụ của ruột lên rất nhiều.